

BURDUR REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ AYLIK BÜLTENİ

Nisan 2024

Sayı 16

İÇERİK

2 NİSAN OTİZM
FARKINDALIK GÜNÜ

Birleşmiş Milletler tarafından tüm dünyada otizm konusunda farkındalık yaratmak ve otizm ile ilgili sorunlara çözüm bulmak amacıyla, 2 Nisan "Dünya Otizm Farkındalık Günü" olarak ilan edilmiştir. Otizm beynin gelişimsel bir bozukluğudur. Burada söz konusu olan zihinsel yetersizlik değildir. Otizm, ilk 3 yaş içinde ortaya çıkan ve yaşam boyu süren, özellikle sosyal ilişkiler kurma ve sürdürmede zorluklara neden olan gelişimsel bozukluktur. Otizm her yaşta teşhis edilebilse de semptomlar daha çok yaşamın ilk 3 yılında ortaya çıktığı için gelişimsel bir bozukluk olarak kabul edilmektedir. Bazen belirtiler 1 yaşından önce başlarken, bazılarında normal psiko-sosyal gelişme olup "mama, baba" gibi ilk kelimeler söylendikten sonra gelişimde gerileme, duraksama fark edilir. Otizmin beynin yapısını ve işleyişini etkileyen sinir sistemindeki sorunlardan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Bu hastalığın çocuk yetiştirme türleriyle ve ailenin sosyo-ekonomik düzeyiyle bir ilgisi bulunmamaktadır. Otizm, yaygın gelişimsel bozuklukların bir alt grubudur. Yaygın gelişimsel diğer bozukluklar ise; Asperger sendromu: Dil gelişimleri otizme göre daha iyi olmaktadır, Rett sendromu: Sadece kız çocuklarında görülen ağır zihinsel geriliği ve baş çevresi küçüklüğü ile seyreden bir genetik hastalıktır.

Otizm bulgusu olarak değerlendirilebilecek belirtiler şunlardır:

- Çok az göz teması kurarlar ya da hiç kurmazlar
- Nesnelere, özellikle dönen nesnelere karşı aşırı ilgilidirler
- Kendileri ile doğrudan konuşulduğunda oralı olmazlar
- Eller, kollar, parmaklar veya kafalarını tekrarlayan şekilde hareket ettirirler
- Hep aynı şeyi yeme, aynı şeyle oynama gibi belli düzende olma takıntıları vardır
- Işık, renk, koku ve seslere karşı değişik tepkiler verirler
- Jest ve mimik kullanımı gibi sözsüz iletişim ya hiç yoktur ya da sınırlıdır
- Sarılma gibi yakın temastan hoşlanmazlar
- Ekolali olarak bilinen devamlı olarak bazı kelimeleri tekrarlarlar
- Konuşma ve dil becerileri gelişiminde gecikme görülür
- İhtiyaçlarını karşılayacak kişinin kolunu çekiştirerek derdini anlatmak.

Otistik çocuklar kendilerine ait ayrı bir dünyada yaşar. Otistik bir çocuk kucağa alınmayı önemsemmez. İstediklerine ulaşmak için herkesin kucağına gidebilir, yabancı algılaması yoktur. 2-3 yaşına geldiğinde cansız objelere daha fazla ilgi gösterirler. Sürekli ellerinde bir eşya tutma, objeleri dizerek oynama, arabayı ters çevirip tekerleğini döndürme veya yatarak arabanın dönen tekerleğini izleme gibi oyunları vardır. Oyunağın bütünü yerine bir parçasıyla oynamayı severler. Onun için canlıyla cansız arasında çok fazla fark yoktur. İnsanlarla anlamlı göz kontağı kurmazlar. Ses, ışık ve kokuya karşı aşırı duyarlı olabilir, beklenmedik tepkiler verebilirler.

Bazen kendisine söylenenleri papağan gibi tekrar ederler, ben-sen gibi zamirleri ters söylerler. Otizm spektrum bozukluğunu tamamen ortadan kaldırmayı sağlayan herhangi bir tedavi yöntemi yoktur. Otizm tedavisi kişinin yaşam kalitesi yanı sıra bilişsel ve işlevsel bağımsızlığını artırmayı sağlamak için ilgili bozuklukları tedavi etmek ve ailenin süreci yönetmesine yardımcı olma planına dayanır. Beynin ilk 3 yıldaki gelişimi, öğrenmesi çok hızlıdır. Dışardan gelen doğru ve yoğun uyarılarla erken müdahale, tüm gelişimsel bozukluklar gibi burada da etkili yöntemdir. Küçük yaşlarda yoğun ve sürekli eğitim programları ile davranış terapileri, çocukların kendine bakabilme, sosyal ve iş yetileri kazanabilmesine yardımcı olur. Böylece işlevselliği artırır, belirtilerin şiddetini ve uyumsuz davranışları azaltır. Erken yaşta başlanan, aile desteği ile birlikte çocuğun yeteneklerine ve ihtiyaçlarına göre bireysel ve grup olarak özel eğitim programları hazırlanması, uzman kişilerce uygulanması, günümüzde bilinen tek "tedavi" yöntemidir. Özel eğitim ve ekip çalışmasını gerektiren tedavi uzun sürelidir ve ekipte çocuğun doktoru, özel eğitimcisi, konuşma uzmanı, çocuk psikiyatrisi ve/veya çocuk nöroloğu mutlaka bulunmalıdır. Uygulanacak olan ilaç tedavileri ise otizme eşlik eden ve varsa mevcut problemleri azaltmaya yöneliktir.

